

Kiểm soát chặt chẽ phế liệu nhập khẩu vào Việt Nam

Bảo Bình

Thủ tướng Chính phủ yêu cầu Bộ TN&MT phải khẩn trương ban hành quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về môi trường đối với toàn bộ mặt hàng phế liệu được phép nhập khẩu.

Một số lượng lớn phế liệu tồn đọng tại các cảng biển

Theo thông tin từ Tổng cục Hải quan, thời gian qua, sau khi Trung Quốc thực hiện chính sách cấm nhập khẩu 24 loại phế liệu, hoạt động nhập khẩu, mua bán phế liệu ở nước ta có chiều hướng tăng mạnh, diễn biến phức tạp làm nảy sinh nguy cơ gây ô nhiễm, ảnh hưởng đến môi trường sống và gây bức xúc trong dư luận xã hội.

Qua theo dõi, số lượng phế liệu nhập khẩu năm 2017 tăng gấp 2 lần so với khối lượng phế liệu nhập khẩu trong năm 2016. Riêng trong 6 tháng đầu năm 2018, nhập khẩu phế liệu đã tăng 4,5 triệu tấn các loại, đây là mức tăng khá đột biến.

Không những vậy, tình trạng phế liệu tồn đọng tại các cảng biển cũng là điều đáng báo động. Tính riêng tại Cảng Cát Lái (TPHCM) thống kê số lượng container phế liệu nhập khẩu tồn đọng tại bãi là hơn 3.500 container, trong đó từ 30 – 90 ngày là 555 container, quá 90 ngày là 2.531 container. Đây được xem khu vực tồn đọng phế liệu nghiêm trọng nhất.

Ông Âu Anh Tuấn, Quyền Cục trưởng Cục Giám sát quản lý về hải quan (Tổng cục Hải quan) cho biết trong năm 2017, lượng phế liệu nhập khẩu vào Việt Nam tăng gấp 2 lần năm 2016. Ảnh: Bảo Bình

Còn tại Hải Phòng, cũng đã có hơn 1.000 container phế liệu nhập khẩu đang ứ đọng ở các cảng biển, trong đó 2/3 số container đã quá 90 ngày mà chủ hàng chưa đến làm thủ tục thông quan.

Liên quan tới vấn đề này, Cục Hàng hải Việt Nam cho rằng, việc một lượng lớn hàng phế liệu tồn đọng tại các cảng biển sẽ gây ra hậu quả nặng nề về ô nhiễm môi trường, tổn kém chi phí để tiêu huỷ, xử lý.

Đặc biệt, việc hàng hoá chậm luân chuyển có nguy cơ tồn đọng tại các cảng biển Việt Nam dẫn tới các doanh nghiệp cảng phải luân chuyển nhiều lần vị trí các container trong bãi cảng hoặc có nhu cầu vận chuyển giữa các bến cảng, ICD khác để chứa. Việc này làm gia tăng chi phí cho các cảng, khách hàng, hãng tàu và giảm năng suất, hiệu quả khai thác cảng; ảnh hưởng tới hoạt động xuất nhập khẩu hàng hóa khác của doanh nghiệp Việt Nam.

Theo các chuyên gia, việc Trung Quốc cấm nhập khẩu phế liệu để tái chế sẽ dẫn đến việc các nước trước đây vẫn xuất khẩu chất thải rắn, phế liệu sang Trung Quốc (như Mỹ, Nhật Bản, Hàn Quốc, Canada, các nước Bắc Âu...) sẽ phải tìm đối tác, thị trường nhập khẩu mới. Đây là một trong những nguyên nhân chính làm gia tăng các container phế liệu tại các cảng biển, đặc biệt là phế liệu nhựa.

Bên cạnh đó, cũng có nhiều nguyên nhân chủ quan khác khiến tình trạng phế liệu nhập khẩu vào Việt Nam tăng mạnh. Đó là việc một số tổ chức, cá nhân nhập khẩu phế liệu đã có các hành vi gian lận thương mại như: Giả mạo Giấy xác nhận, dùng giấy xác nhận của các doanh nghiệp khác, đăng ký địa chỉ kinh doanh không đúng với thực tế (địa chỉ ma), chuyển địa chỉ mà không cập nhật nhưng lại cố tình nhập phế liệu không đáp

úng quy chuẩn, quy định sau đó bỏ hàng (hàng vô chủ) gây tồn đọng phế liệu tại các cảng biển.

Bên cạnh đó, một số chủ hàng hoặc doanh nghiệp nhập khẩu chậm trễ hoặc không đến làm thủ tục thông quan do chưa có Giấy xác nhận nhưng vẫn ký hợp đồng mua bán phế liệu, dẫn đến tình trạng nhiều lô hàng đã về đến Việt Nam nhưng chưa làm thủ tục nhập khẩu; một số hãng tàu vận chuyển trong tờ khai E-Manifest lược khai hàng hoá không có phế liệu, nhưng thực tế, sau khi dỡ hàng xuống cảng mới khai báo cụ thể số lượng, chủng loại hàng hóa là phế liệu.

Một lý do quan trọng khác, là hiện nay Việt Nam vẫn chưa có cơ chế phòng ngừa, kiểm soát việc nhập khẩu phế liệu từ xa, từ ngoài biên giới. Chỉ khi tàu cập cảng, hàng hóa được vận chuyển sắp xếp lên bờ, làm thủ tục thông quan, mới kiểm tra giấy phép nhập khẩu phế liệu.

Vì thế, cơ quan chức năng luôn ở trong tình trạng bị động phải đối phó với những chủ tàu, chủ hàng cố tình vi phạm hoặc gian lận nhập phế liệu không đúng hoặc không có giấy phép vận nhập về...

Kiểm soát chặt chẽ phế liệu nhập khẩu vào Việt Nam

Trước tình hình trên, Thủ tướng Chính phủ đã yêu cầu các Bộ TN&MT, Tài chính, Công Thương, GTVT và UBND các tỉnh, thành phố: Hồ Chí Minh, Hải Phòng, Bà Rịa-Vũng Tàu (là các địa phương có cảng biển có số lượng lớn phế liệu tồn đọng) căn cứ chức năng, nhiệm vụ được giao thực hiện kiểm điểm,

Thủ tướng yêu cầu các bộ, ngành liên quan khẩn trương tiến hành các biện pháp quản lý phế liệu nhập khẩu. Ảnh minh họa

rút kinh nghiệm trong việc để xảy ra tình trạng này; tăng cường phối hợp để kiểm soát chặt chẽ, tốt hơn việc nhập khẩu phế liệu vào Việt Nam trong thời gian tới, không để Việt Nam trở thành bãi thải, ảnh hưởng tới môi trường sống và uy tín của Việt Nam. Bộ trưởng Bộ TN&MT chịu trách nhiệm trước Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ triển khai thực hiện nhiệm vụ này.

Thủ tướng giao Bộ TN&MT thanh tra toàn diện công tác cấp phép nhập khẩu phế liệu trong thời gian qua, xử lý nghiêm các cán bộ có liên quan, thu hồi giấy phép của các doanh nghiệp nếu phát hiện sai phạm.

Đồng thời, tiến hành rà soát lại toàn bộ giấy phép nhập khẩu phế liệu còn hạn ngạch. Trong thời gian tới, không cấp mới giấy phép nhập khẩu phế liệu đối với hoạt động ủy thác nhập khẩu; chỉ xem xét cấp mới giấy phép nhập khẩu phế liệu cho doanh nghiệp khi chứng minh được nhu cầu và năng lực sử dụng phế liệu để làm nguyên liệu sản xuất.

Bộ TN&MT cũng được yêu cầu phải khẩn trương ban hành quy định về quy chuẩn kỹ thuật quốc

gia về môi trường đối với toàn bộ mặt hàng phế liệu được phép nhập khẩu; chủ trì, phối hợp với các cơ quan liên quan khẩn trương làm rõ nhu cầu sử dụng của từng loại phế liệu làm nguyên liệu sản xuất trong nước hiện nay, khả năng sử dụng các phế liệu sẵn có trong nước cho sản xuất, tác động đến môi trường của từng loại phế liệu, tiêu chí, tiêu chuẩn nhập khẩu của từng loại phế liệu để có cơ sở nghiên cứu sửa đổi Quyết định số 73/2014/QĐ-TTg ngày 19 tháng 12 năm 2014 quy định Danh mục phế liệu được phép nhập khẩu từ nước ngoài làm nguyên liệu sản xuất theo hướng hạn chế tối đa danh sách phế liệu được nhập khẩu, bảo đảm công khai, minh bạch.

Thủ tướng giao Bộ Công an chỉ đạo Công an các địa phương, các cảng biển và Hải quan cung cấp danh sách để điều tra, làm rõ nguyên nhân các container phế liệu được vào Việt Nam mà không có người nhận, người vận chuyển; khẩn trương điều tra, truy tố một số vụ vi phạm pháp luật về bảo vệ môi trường do nhập phế liệu trái phép vào Việt Nam.